

O'zbekiston Respublikasi
Maktabgacha va maktab
ta'limi vazirligi

ISSN: 2992-9008
UDK: 37

TA'LIM VA TARAQQIYOT

Ilmiy-uslubiy jurnali

2026-YIL 5-SON

www.journal.namspi.uz

Bosh muharrir: Namangan davlat pedagogika instituti rektori B.E.Xusanov
Mas'ul muharrir: Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektor M.R.Qodirxonov
Mas'ul muharrir o'rinbosari: Ilmiy tadqiqotlar, innovatsiyalar va ilmiy-pedagogik kadrlar tayyorlash bo'limi boshlig'i J.A.Yuldashev

TAHRIR HAY'ATI

Aniq va tabiiy fanlar: k.f.d., prof. Sh.Abdullayev, f-m.f.d., dots. R.Xakimov, k.f.d., prof. N.Vohidova, k.f.d., dots. M.Qodirxonov, b.f.d., dots. A.Batashov, f-m.f.n., dots., T.Abdullayev, p.f.n., dots. M.Eshnazarova, p.f.n., dots. G'.Nafasov, p.f.n., dots. M.Boltayeva.

Texnika fanlari: t.f.d., prof. A.Umarov, t.f.d., prof. A.Qayumov, PhD, dots. Sh.Xudoyqulov, PhD, dots. Abdunazarov.

Ijtimoiy-gumanitar fanlar: s.f.d., prof. T.Fayzullayev, tar.f.d., prof. A.Rasulov. f.f.d., prof. M.Ismoilov, i.f.d., dots. N.Sotivoldiyev, t.f.n., dots. A.Isoqboyev, f.f.n., dots. O.Mamatov, t.f.n., dots. Z.Haydarov, PhD. J.Yuldashev, PhD. A.Abdullayev.

Pedagogika fanlari: p.f.d., prof. B.Xodjayev, p.f.d., prof. X.Najmiddinova, p.f.d., prof. T.Ismoilov, p.f.d., prof. S.Abdullayev. p.f.d., prof., M.Y.Sobirova, p.f.d., prof., R.Zamilova, p.f.d., prof. Sh.Xujamberdiyeva, p.f.d., dost. M.Asqarova, PhD S.Jamoldinova, PhD, dots. M.Asranboyeva.

Filologiya fanlari: fil.f.d., prof. N.Uluqov, fil.f.d., prof. H.Usmanova, f.f.d., dots. X.Shokirova, p.f.n., dots. S.Misirov, p.f.n., dots. Sh.Ubaydullayev, PhD., dots. P.Lutfullayev, PhD., dots. M.Yakubbayev.

Texnik muharrir: R.Tursunov

Tahririyat manzili: Namangan shahri, Uychi ko'chasi, 316-uy.

Pochta indeksi: 160136, **Faks:** (0369) 227-27-21,

Email: Info@namspi.uz

"Ta'lim va taraqqiyot" ilmiy-uslubiy jurnali elektron to'plam sifatida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi **Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi (AOKA)ning 2022-yil 25-oktabrdagi № 045044 raqamli guvohnomasi** asosida chop etiladi. Jurnal **Oliy Attestatsiya komissiyasining 2024-yil 30-noyabrdagi (№ 364/5) yig'ilishi qaroriga asosan pedagogika fanlari bo'yicha falsafa fanlari doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiya ishlari yuzasidan asosiy ilmiy natijalarini chop etish uchun tavsiya etilgan.** UDK: 37, Xalqaro standartlashtirish raqami (ISSN): 2992-9008.

Maqolalarning ilmiy saviyasi va keltirilgan ma'lumotlar uchun mualliflar javobgar hisoblanadi.

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA DARSGA IJOBIY MUNOSABATLARNI SHAKLLANTIRISH VA RIVOJLANTIRISH BO'YICHA XORIJIY TAJRIBALAR

Tursunbayeva Yulduz Radj qizi
Chirchiq davlat pedagogika universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya. Mazkur maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarida darsga ijobiy munosabatlarni shakllantirish va rivojlantirishning xorijiy pedagogik tajribalari ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Finlandiya, Yaponiya, Singapur va boshqa mamlakatlar ta'lim amaliyotida qo'llaniladigan o'quvchi faolligini oshirish, mustaqil fikrlashni rivojlantirish, hamkorlikda o'qitish, o'yin texnologiyalaridan foydalanish hamda o'quvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga olishga qaratilgan yondashuvlarning pedagogik imkoniyatlari yoritiladi. Shuningdek, xorijiy tajribalarni O'zbekiston boshlang'ich ta'lim tizimiga moslashtirishning ustuvor yo'nalishlari va pedagogik shart-sharoitlari asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, ijobiy munosabat, o'quv motivatsiyasi, xorijiy tajriba, pedagogik texnologiya, o'quvchi faolligi, hamkorlikda o'qitish, mustaqil fikrlash, individual yondashuv, ta'lim sifati.

ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ ПОЛОЖИТЕЛЬНОГО ОТНОШЕНИЯ К УРОКУ У УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ

Аннотация. В статье рассматриваются зарубежные педагогические подходы к формированию и развитию положительного отношения учащихся начальных классов к урокам. Анализируется опыт Финляндии, Японии и Сингапура, включая поддержку самостоятельности учащихся, обучение в сотрудничестве, развитие критического мышления, использование дидактических игр и учет индивидуальных образовательных потребностей. Обосновываются возможности адаптации эффективных подходов к условиям начального образования Узбекистана.

Ключевые слова: начальное образование, положительное отношение к уроку, учебная мотивация, зарубежный опыт, педагогические технологии, активность учащихся, сотрудничество, самостоятельное мышление, индивидуальный подход.

FOREIGN EXPERIENCES IN FORMING AND DEVELOPING PRIMARY SCHOOL PUPILS' POSITIVE ATTITUDES TOWARD LESSONS

Abstract. This article examines international pedagogical approaches to forming and developing primary school pupils' positive attitudes toward lessons. It discusses practices associated with Finland, Japan, and Singapore, including support for learner autonomy, collaborative learning, critical thinking, educational games, and attention to individual learning needs. The article outlines ways to adapt relevant approaches to the context of primary education in Uzbekistan.

Keywords: *primary education, positive attitude toward lessons, learning motivation, international experience, pedagogical technologies, pupil engagement, collaborative learning, independent thinking, individual approach.*

KIRISH

Bugungi kunda ta'lim tizimining asosiy vazifalaridan biri o'quvchilarga bilim berish bilan bir qatorda, ularda o'qishga bo'lgan qiziqish, bilim olishga intilish, mustaqil fikrlash va o'z imkoniyatlariga ishonchni shakllantirishdan iborat. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichi bolaning maktabga, o'qituvchiga, sinfdoshlariga va o'quv faoliyatiga munosabati tarkib topadigan muhim davr hisoblanadi. Ushbu bosqichda shakllangan ijobiy munosabat keyingi ta'lim bosqichlarida o'quvchining faolligi, bilim olishga intilishi va o'zlashtirish jarayoniga ta'sir ko'rsatishi mumkin.

O'quvchining darsga ijobiy munosabati faqat darsni yoqtirish yoki topshiriqlarni bajarish istagi bilan cheklanmaydi. U o'quv faoliyatiga qiziqish, yangi bilimlarni egallashga intilish, qiyinchiliklarni yengishga tayyorlik, o'qituvchi va tengdoshlari bilan hamkorlik qilish, o'z natijalarini baholash hamda o'z faoliyatini takomillashtirish kabi tarkibiy jihatlarni qamrab oladi.

Xorijiy ta'lim tajribasida o'quvchilarning motivatsiyasini rivojlantirish, ularni ta'lim jarayonining faol ishtirokchisiga aylantirish va psixologik jihatdan qo'llab-quvvatlovchi muhit yaratishga alohida e'tibor qaratiladi. O'quvchining mustaqilligi, o'zini muvaffaqiyatli his qilishi va jamoaga mansublik tuyg'usi uning ta'lim jarayonidagi faolligi bilan bog'liq muhim omillar sifatida qaraladi. Boshlang'ich va o'rta maktab yoshidagi o'quvchilarga oid ilmiy tadqiqotlar tahlili ham ushbu psixologik ehtiyojlarning qondirilishi ichki motivatsiya va o'quv jarayoniga jalb etilish bilan ijobiy bog'liqligini ko'rsatadi [1].

Shu nuqtayi nazardan, xorijiy mamlakatlarning ilg'or pedagogik tajribalarini o'rganish, ularning samarali jihatlarini aniqlash va milliy ta'lim sharoitiga moslashtirish

boshlang'ich sinf o'quvchilarida darsga ijobiy munosabatlarni shakllantirishning muhim yo'nalishlaridan biridir.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

O'quvchilarning ta'limga munosabati, motivatsiyasi va o'quv faoliyatidagi ishtirokini o'rganish pedagogika hamda ta'lim psixologiyasining muhim tadqiqot yo'nalishlaridan hisoblanadi. Ushbu masalani ilmiy jihatdan izohlashda o'zini o'zi belgilash nazariyasi alohida ahamiyatga ega. Mazkur nazariyaga ko'ra, shaxsning ichki motivatsiyasi rivojlanishida mustaqillik, kompetentlik va boshqalar bilan ijobiy aloqada bo'lish ehtiyojlari muhim o'rin tutadi. Niemiec va Ryan ushbu yondashuvning ta'lim jarayonidagi ahamiyatini tahlil qilib, o'quvchining psixologik ehtiyojlarini qo'llab-quvvatlash uning mustaqil o'rganishi, ta'limdagi faolligi va farovonligiga xizmat qilishini ta'kidlaydi [2].

Yaponiya boshlang'ich maktablarida olib borilgan tadqiqotlarda o'qituvchining o'quvchiga mustaqillik berishi, uning fikrini tinglashi va individual imkoniyatlarini qo'llab-quvvatlashi ichki motivatsiyaning shakllanishi bilan bog'liqligi o'rganilgan [3]. Shuningdek, yapon boshlang'ich maktablaridagi chet tilini o'rganish jarayoniga bag'ishlangan tadqiqotlarda o'quvchilarning darsdagi ishtiroki, o'qituvchi tomonidan yaratilgan muhit va motivatsiya o'rtasidagi o'zaro aloqadorlik aniqlangan [4].

Singapur tadqiqotchilari Wang va hammualliflarining izlanishlarida ham o'quvchining mustaqilligi, o'z imkoniyatlarini his qilishi va ijtimoiy aloqalari motivatsion jarayonlar bilan bog'liq holda tahlil qilingan [5]. Tadqiqot asosan o'rta maktab o'quvchilariga bag'ishlangan bo'lsa-da, undagi nazariy qarashlar boshlang'ich ta'limda o'quvchilarni qo'llab-quvvatlash masalasini tushunishda ham foydali hisoblanadi.

Mazkur maqolada xorijiy ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish, qiyosiy-pedagogik tahlil, umumlashtirish va tizimlashtirish metodlaridan foydalanildi. Tadqiqotning asosiy maqsadi xorijiy tajribalarda qo'llaniladigan samarali pedagogik yondashuvlarni aniqlash

hamda ularni O'zbekiston boshlang'ich ta'limi sharoitida qo'llash imkoniyatlarini nazariy jihatdan asoslashdan iborat.

XORIJIY TAJRIBALAR VA ULARNING PEDAGOGIK XUSUSIYATLARI

Finlandiya tajribasi: o'quvchi ehtiyojlari va individual yondashuv

Finlandiya ta'lim tizimining muhim xususiyatlaridan biri o'quvchining shaxsiy rivojlanishi, mustaqil fikrlashi va ta'lim jarayonidagi faol ishtirokiga e'tibor qaratilishidir. Ta'lim jarayonida o'quvchining yosh xususiyatlari, qiziqishlari va o'zlashtirish imkoniyatlarini hisobga olish muhim pedagogik tamoyil sifatida namoyon bo'ladi.

Boshlang'ich sinflarda o'quv topshiriqlarini bolaning kundalik hayoti bilan bog'lash, savol-javob, kuzatish, tajriba o'tkazish va ijodiy faoliyatdan foydalanish dars mazmunini tushunarli hamda qiziqarli tashkil etishga yordam beradi. O'quvchiga o'z fikrini bildirish va topshiriqni bajarishning turli usullarini tanlash imkoniyatini berish uning mustaqilligini rivojlantiradi.

Finlandiya tajribasidan kelib chiqadigan muhim pedagogik xulosa shundan iboratki, o'quvchida darsga ijobiy munosabatni shakllantirish uchun faqat rag'batlantirishning o'zi yetarli emas. Dars mazmunining tushunarlilik, topshiriqlarning bolaning imkoniyatlariga mosligi va muvaffaqiyatga erishish uchun zarur yordamning mavjudligi ham muhimdir.

Mazkur tajribani milliy ta'lim amaliyotida qo'llash uchun o'qituvchi topshiriqlarni murakkablik darajasiga ko'ra tabaqalashtirishi, o'quvchilarning fikrlarini tinglashi va xatolarni o'rganish jarayonining tabiiy qismi sifatida qabul qiladigan muhit yaratishi lozim.

Yaponiya tajribasi: hamkorlik, intizom va faol o'rganish

Yaponiya boshlang'ich ta'limida jamoada ishlash, o'zaro yordam, mas'uliyat va muntazam o'rganish madaniyatiga katta ahamiyat beriladi. O'quvchilar o'z fikrlarini ifodalash, boshqalarning mulohazalarini tinglash va umumiy xulosaga kelish orqali nafaqat bilim oladilar, balki ijtimoiy ko'nikmalarini ham rivojlantiradilar.

Yapon boshlang'ich maktab o'quvchilarining chet tilini o'rganish motivatsiyasiga bag'ishlangan tadqiqotda o'qituvchining mustaqillikni qo'llab-quvvatlashi o'quvchilarning ichki motivatsiyasi bilan bog'liqligi aniqlangan [3]. Boshqa bir tadqiqotda esa o'quvchilarning darsdagi faolligi va motivatsiyasi o'rtasidagi o'zaro aloqadorlik ta'kidlangan [4].

Ushbu tajriba boshlang'ich sinflarda juftlikda ishlash, kichik guruhlarda muammoli vaziyatlarni muhokama qilish, o'zaro tekshirish va jamoaviy topshiriqlardan foydalanishning ahamiyatini ko'rsatadi. Masalan, o'qish darsida o'quvchilar matn qahramonining xatti-harakatlarini muhokama qilishi, matematika darsida masalani yechishning turli usullarini taqqoslashi mumkin.

Bunda o'qituvchining vazifasi faqat topshiriqni nazorat qilish emas, balki har bir bolaning guruh faoliyatida ishtirok etishini ta'minlashdan iborat. Tortinchoq yoki o'z fikrini ifodalashda qiynaladigan o'quvchilarga ham fikr bildirish uchun qulay sharoit yaratilishi zarur.

Singapur tajribasi: o'quvchi faolligi va fikrlash ko'nikmalari

Singapur ta'lim tajribasida bilimlarni mexanik yodlash bilan cheklanmasdan, ularni tushunish, amalda qo'llash va muammolarni hal qilishga yo'naltirilgan ta'lim yondashuvlari muhim ahamiyat kasb etadi. O'quvchilarni savol berishga, o'z fikrini dalillashga va turli yechimlarni izlashga undash ta'lim jarayonidagi faollikni oshirishga xizmat qiladi.

Wang va hammualliflari tomonidan o'tkazilgan tadqiqotda o'quvchilarning mustaqillik, kompetentlik va ijtimoiy aloqalarga oid psixologik ehtiyojlari ularning motivatsiyasi va o'qish jarayonidan oladigan qoniqishi bilan bog'liq holda o'rganilgan [5]. Tadqiqot o'rta maktab o'quvchilarini qamrab olganligi sababli, uning natijalarini boshlang'ich sinflarga bevosita ko'chirish emas, balki umumiy nazariy tamoyillar sifatida talqin qilish maqsadga muvofiq.

Ushbu yondashuvni boshlang'ich sinflarda qo'llashda muammoli savollar, mantiqiy topshiriqlar, hayotiy vaziyatlar, didaktik o'yinlar va kichik loyihalardan foydalanish mumkin. Masalan, matematika darsida o'quvchilarga faqat tayyor formulani qo'llash topshirig'i emas, balki bir masalani turli usullar bilan yechish vazifasi ham beriladi.

Bunday faoliyat o'quvchiga o'z fikrining ahamiyatini his qilish, izlanishdan zavqlanish va yangi bilimlarni mustaqil egallash imkonini beradi. Natijada dars o'qituvchi ma'lumot beradigan jarayondan o'quvchi faol qatnashadigan o'rganish muhitiga aylanadi.

Xorijiy tadqiqotlarda motivatsiya va psixologik qo'llab-quvvatlash

Xorijiy ilmiy adabiyotlarda o'quv motivatsiyasini rivojlantirishning muhim sharti sifatida bolaning psixologik ehtiyojlarini hisobga olish masalasi alohida o'rganiladi. Boshlang'ich va o'rta maktab yoshidagi o'quvchilarga oid tadqiqotlarning tizimli tahlilida mustaqillik, kompetentlik va ijtimoiy aloqalarga bo'lgan ehtiyojlarning qondirilishi ichki motivatsiya hamda ta'lim jarayoniga jalb etilish bilan ijobiy bog'liqligi aniqlangan [1].

- Mustaqillikni qo'llab-quvvatlash: o'quvchiga tanlash, fikr bildirish va mustaqil qaror qabul qilish imkoniyatini berish.
- Kompetentlikni rivojlantirish: bolaning imkoniyatiga mos topshiriqlar berish va muvaffaqiyatga erishishi uchun zarur yordamni ko'rsatish.
- Ijobiy munosabatlarni shakllantirish: sinfda o'zaro hurmat, hamkorlik va o'zaro yordam muhitini yaratish.
- Mazmunli rag'batlantirish: faqat baho yoki sovrin bilan emas, balki o'quvchining sa'y-harakati, izlanishi va rivojlanishini e'tirof etish.
- Xatolarga ijobiy munosabat: xatoni jazolash uchun sabab sifatida emas, balki o'rganish va rivojlanish imkoniyati sifatida talqin qilish.

Bu tamoyillar o'quvchining darsga munosabatini tashqi nazoratga bog'liq holatdan asta-sekin ichki qiziqish va ongli ishtirok asosidagi munosabatga aylantirishga ko'maklashadi.

XORIJIY TAJRIBALARNI O'ZBEKISTON BOSHLANG'ICH TA'LIMIGA TATBIQ ETISH IMKONIYATLARI

Xorijiy mamlakatlarning ilg'or tajribalarini milliy ta'lim tizimiga tatbiq etishda ularning tashkiliy shakllarini to'liq ko'chirib olish emas, balki samarali pedagogik tamoyillarini mahalliy sharoit, o'quv dasturlari, o'quvchilarning yosh xususiyatlari va mavjud resurslarga moslashtirish muhimdir.

Birinchidan, darslarni o'quvchi faolligiga yo'naltirish lozim. Buning uchun muammoli savollar, didaktik o'yinlar, kichik loyihalar, juftlik va guruhli topshiriqlar muntazam qo'llanilishi mumkin. Bunday ish shakllari o'quvchilarga bilimni tayyor holda qabul qilish bilan cheklanmasdan, uni izlash va amalda qo'llash imkonini beradi.

Ikkinchidan, o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish zarur. Bir xil topshiriq barcha bolalarda bir xil qiziqish yoki muvaffaqiyatni yuzaga keltirmaydi. Shu sababli topshiriqlarni murakkablik darajasiga ko'ra moslashtirish, qo'shimcha yordamga muhtoj o'quvchilarni qo'llab-quvvatlash va yuqori tayyorgarlikka ega bolalarga ijodiy vazifalar berish maqsadga muvofiq.

Uchinchidan, sinfda psixologik jihatdan xavfsiz muhit yaratish muhim. O'quvchi xato javob berishdan qo'rqqanligi, savol berishi va o'z fikrini erkin ifodalashi kerak. O'qituvchining samimiy munosabati, adolatli baholashi va konstruktiv fikr-mulohazasi bolada o'ziga ishonchni mustahkamlashga yordam beradi.

To'rtinchidan, baholash jarayonini rivojlantiruvchi xususiyatga ega qilish lozim. Faqat yakuniy natijani baholash bilan cheklanmasdan, o'quvchining harakati, oldingi natijalariga nisbatan o'sishi va mustaqil ishlashdagi yutuqlarini ham e'tirof etish zarur. O'quvchiga xatosini qanday tuzatish mumkinligini tushuntirish uning keyingi faoliyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Beshinchidan, ota-onalar bilan hamkorlikni kuchaytirish lozim. Oilada bolaning o'qishga bo'lgan qiziqishini qo'llab-quvvatlash, kitob o'qish va yangi narsalarni o'rganishga sharoit yaratish maktabdagi pedagogik ishlarni to'ldiradi.

Mazkur yo'nalishlarni amalga oshirish uchun o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini rivojlantirish, ilg'or tajribalar almashinuvini yo'lga qo'yish va dars samaradorligini muntazam kuzatib borish talab etiladi. Shu bilan birga, qo'llanilayotgan usullarning natijasi o'quvchilarning darsdagi ishtiroki, savol berish faolligi, topshiriqlarni bajarishga intilishi va o'z fikrini ifodalashidagi o'zgarishlar orqali baholanishi mumkin.

XULOSA

Xorijiy pedagogik tajribalar tahlili boshlang'ich sinf o'quvchilarida darsga ijobiy munosabatlarni shakllantirish ko'p omilli pedagogik jarayon ekanini ko'rsatadi. Finlandiya tajribasi o'quvchining individual ehtiyojlari va mustaqilligini qo'llab-quvvatlashga, Yaponiya tajribasi hamkorlik va o'zaro mas'uliyatga, Singapur tajribasi esa faol fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga e'tibor qaratishi bilan ahamiyatlidir.

Ilmiy adabiyotlar tahlili o'quvchining mustaqilligi, o'z imkoniyatlariga ishonchi va ijtimoiy aloqalarining qo'llab-quvvatlanishi ichki motivatsiya hamda ta'lim jarayoniga jalb etilish bilan bog'liqligini ko'rsatadi. Shu sababli boshlang'ich sinf o'qituvchisi darslarni o'quvchi faol ishtirok etadigan, xatolarni o'rganish imkoniyati sifatida qabul qiladigan va har bir bolaning rivojlanishini qo'llab-quvvatlaydigan tarzda tashkil etishi zarur.

Xorijiy tajribalarni O'zbekiston boshlang'ich ta'limiga tatbiq etishda milliy qadriyatlar, davlat ta'lim standartlari, o'quvchilarning yosh va individual xususiyatlari hamda maktablarning real imkoniyatlari hisobga olinishi lozim. Hamkorlikda o'qitish, didaktik o'yinlar, muammoli ta'lim, tabaqalashtirilgan topshiriqlar, rivojlantiruvchi

baholash va ota-onalar bilan hamkorlikni uyg'unlashtirish o'quvchilarning darsga qiziqishini rivojlantirish uchun amaliy imkoniyat yaratadi.

Shunday qilib, boshlang'ich sinf o'quvchilarida darsga ijobiy munosabatlarni shakllantirishda xorijiy tajribalardan maqsadli va tanqidiy foydalanish, ularni milliy pedagogik sharoitga moslashtirish hamda natijadorligini muntazam o'rganib borish muhim ilmiy-amaliy vazifa hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Inoyatov U.I., Muslimov N.A., Usmonboyeva M., D. Inog'omova. Pedagogika: 1000 ta savolga 1000 ta javob. – Toshkent, 2012.
2. Inoyatov U.Xodjayev B. Umumta'limiy kompetensiyalarni loyihalashtirishning kontseptual asoslari // Xalq ta'limi ilmiy-metodik jurnali, 2016.
3. Inog'omova S. Mantiqiy fikrlash //Boshlang'ich ta'lim. – Toshkent, 2000.
4. Iroda Azimova, Klaraxon Mavlonova, Sa'dullo Quronov, Shokir Tursun, Ona tili va o'qish savodxonligi. 2-sinf. – Toshkent, 2021.
5. Iroda Azimova, Klaraxon Mavlonova, Sa'dullo Quronov, Shokir Tursun, Ona tili va o'qish savodxonligi. 1-sinf. –Toshkent, 2021
6. Iroda Azimova, Klaraxon Mavlonova, Sa'dullo Quronov. Ona tili va o'qish savodxonligi. 3-sinf. – Toshkent, 2022.
7. Ishmuhammedov R., Abduqodirov A., Pardayev A. Tarbiyada innovatsion texnologiyalar (ta'lim muassasalari pedagog-o'qituvchilari uchun amaliy tavsiyalar). – T.: "Iste'dod" jamg'armasi, 2010..
- 8.Qosimova.G.H. Boshlang'ish sinf o'quvshilarida o'z faoliyatini baholash va tashxislash ko'nikmalarini shakllantirishning didaktik imkoniyatlari. – Toshkent: Fan, 2007.
9. Sayidahmedov N. Yangi pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Moliya, 2003.